

SUÇ KORKUSU VE ZENOFOBİNİN REKREASYON ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

EFFECTS OF FEAR OF CRIME AND XENOPHOBIA ON RECREATION

Mehmet DEMİRBAŞ*, Merve Nur ÇAĞLAYAN**

Öz

Bu nitel çalışma, Ankara'nın Altındağ ilçesinde 31 katılımcıyla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler üzerinden, katılımcı algılarına dayalı olarak suç korkusu ile zenofobinin yerel halkın rekreasyonel faaliyetine etkisini incelemektedir. Bulgular, özellikle kadın katılımcılarda gece/açık alandan kaçınması, güzergâh ve mekân değiştirme ile kapalı/denetimli alanlara yönelme eğilimlerinin belirginleştiğini göstermektedir. Katılımcılara göre, Suriyeli göçmenlere atfedilen risk söylemi zenofobik tutumları güçlendirerek suç korkusu duygulanımını beslemekte ve rekreasyon katılımını kısıtlamaktadır. Analiz, suç korkusu (duygulanım) ile zenofobi (tutum/önyargı) ayrımını koruyarak bulguları savunmasızlık, toplumsal düzensizlik ve boş zaman kısıtları literatürleriyle ilişkilendirmektedir. Çalışma nesnel suç istatistikleri kullanmamakta; sonuçlar katılımcı anlatılarıyla sınırlıdır. Bulgular, rekreasyonun entegrasyon kapasitesinin bağlama duyarlı olduğunu ve bazı durumlarda toplumsal mesafeyi azaltmak yerine artırabildiğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelime: Suç Korkusu, Yabancı Düşmanlığı, Rekreasyon, Rekreasyon Kısıtlayıcıları.

Abstract

This qualitative study examines the impact of fear of crime and xenophobia on the recreational activities of local residents in Ankara's Altındağ district, based on semi-structured interviews with 31 participants. The findings reveal that, particularly among female participants, tendencies to avoid outdoor/nighttime settings, change routes and places, and prefer enclosed/controlled spaces are more pronounced. According to the participants, the risk discourse attributed to Syrian migrants reinforces xenophobic attitudes, fuels the affective dimension of fear of crime, and restricts recreational participation. The analysis maintains the distinction between fear of crime (affect) and xenophobia (attitude/prejudice), relating the findings to the literatures on vulnerability, social disorder, and leisure constraints. The study does not employ objective crime statistics; its results are limited to participant narratives. The findings suggest that the integration capacity of recreation is context-sensitive and, in some cases, may increase rather than reduce social distance.

Keywords: Fear of Crime, Xenophobia, Recreation, Recreational Constraints.

* Dr. Öğr. Üyesi, Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, E-posta: mehmetdemirbas88@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9760-1130.

** Arş. Gör., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, E-posta: mervecaglayan@isparta.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6730-1540.

GİRİŞ

Rekreasyon, bireylerin iş dışındaki boş zamanlarında dinlenme, eğlenme ve sosyalleşme amacıyla gerçekleştirdiği faaliyetleri kapsamaktadır (Çetinkaya vd., 2016, s. 100). Modern yaşamın getirdiği yoğun tempo ve artan stres, rekreasyonu insanların hem fiziksel hem de ruhsal sağlığını koruyabilmeleri açısından önemli hale getirmektedir. Rekreatif aktiviteler bireylerin psikolojik olarak rahatlamasına, sosyal ilişkilerini güçlendirmesine ve fiziksel sağlıklarını desteklemesine yardımcı olabilmektedir. Aynı zamanda, rekreasyon alanları toplumsal bağları güçlendiren sosyal etkileşim mekanları olarak toplumsal uyum için önemli bir rol oynamaktadır.

Suç korkusu, bireylerin kişisel güvenliklerini tehdit eden durumlar karşısında duydukları endişe ve güvensizlik duygusu olarak tanımlanmaktadır. Toplumda yaygın olarak görülen bu korku, bireylerin günlük yaşamlarına katılımını kısıtlamakta ve sosyal aktivitelerden uzaklaşmalarına yol açmaktadır. Rekreasyon alanlarında suç korkusunun yaygın olması, bu tür alanların kullanılmasını da sınırlandırabilmektedir. Zenofobi ise, göçmenlere ve yabancılara yönelik olumsuz tutumları, önyargıları ve dışlayıcı davranışları içermektedir (Demirbaş, 2023, s. 60). Özellikle göçmen nüfusun yoğun olduğu bölgelerde zenofobi, suç korkusunu tetiklemekte ve bu korkular toplumsal uyumu zedeleyebilmektedir. Yerel halk, göçmenleri suç işleme potansiyeli taşıyan bireyler olarak algıladığında, rekreasyon alanlarında kendini güvende hissetmeyerek sosyal etkileşimlerini sınırlandırabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Suriyeli göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde yerel halkın suç korkularını zenofobi bağlamında inceleyerek rekreatif aktiviteler üzerindeki sınırlayıcı etkilerini araştırmaktır. 2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş, Türkiye’ye büyük çaplı bir göç akını başlatmış ve bu süreçte Türkiye, milyonlarca Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Göçmen nüfusundaki bu hızlı artış, Türkiye’nin demografik yapısında belirgin bir değişim yaratmış, aynı zamanda ekonomik ve sosyokültürel alanlarda da derin etkiler bırakmıştır. Ankara’nın Altındağ ilçesi, Suriyeli nüfusun yoğun olarak yaşadığı bölgelerden biri olarak dikkat çekmekte olup, bu bölge çalışmanın amacına uygun bir örneklem alanı olarak seçilmiştir. Altındağ’ın kendine özgü demografik yapısı, Suriyeli nüfus yoğunluğu ve yakın zamanda yaşanan olaylar doğrultusunda bölgedeki suç korkusu ve zenofobi gibi sosyal dinamikleri incelemeye elverişli bir ortam sunmaktadır. Bu doğrultuda, çalışmada yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılarak Altındağ ilçesindeki 31 katılımcının suç korkusu ve zenofobi eksenindeki görüşleri derinlemesine analiz edilmiştir. Katılımcıların rekreatif

faaliyetlere ilişkin deneyim ve görüşleri, Suriyeli göçmenlerle etkileşimlerinin bu alanlara nasıl yansındığını değerlendirmek için önemli bir veri kaynağı olarak ele alınmıştır.

Zenofobi ve suç korkusu yalnızca ‘yabancı’nın varlığından türeyen bireysel duygulanımlar değildir; güvenlik politikaları, yerel uygulamalar ve medya çerçeveleri aracılığıyla güvenlikleşen bir söylem içinde yeniden üretilir. Katılımcı anlatılarında belirli parkların/mahallelerin tehlikeli olarak kodlanması, göç temalı güvenlik söylemleriyle uyumlu bir çerçeve sunmaktadır. Bu nedenle, bulgular bireysel önyargılara indirgenmeden, söylemsel ve kurumsal bağlamın rekreasyon katılımı üzerindeki dolaylı etkileriyle birlikte değerlendirilmelidir.

Bu çalışmanın problematik çerçevesi üç kavram üzerine kuruludur: suç korkusu, zenofobi ve rekreasyon. Suç korkusu, bireylerin mağduriyet riskine ilişkin öznel algılarının tetiklediği duygulanımsal bir süreçtir. Zenofobi ise, dış gruplara (bu bağlamda Suriyeli mültecilere) yönelik olumsuz tutum ve önyargıları ifade etmektedir. Her iki olgu, gündelik yaşam pratiklerinde birbirini besleyerek ortak kamusal mekânların kullanımını sınırlandırabilmektedir. Rekreasyon ise, bireylerin gündelik yaşamın dışında dinlenme ve sosyalleşme amacıyla katıldıkları etkinlikler bütünüdür. Bu üç olgu arasındaki ilişki, özellikle göçmen yoğunluğu yüksek bölgelerde belirginleşmekte; suç korkusu ve zenofobik algılar, rekreasyonel faaliyetlerde kaçınma, yer değiştirme ve mekân tercihlerinde daralma gibi sonuçlara yol açabilmektedir. Dolayısıyla, çalışmanın temel sorunsalı, bu üç kavramın kesişim noktasında ortaya çıkan algısal kısıtların toplumsal uyuma nasıl yansındığıdır.

1. Suç Korkusu Kavramı

Araştırmacılar, suç korkusunun kavramsallaştırılması üzerine uzun süredir tartışmakta ve bu kavramın bir duygu mu yoksa risk ölçüsü mü olarak tanımlanması gerektiğini sorgulamaktadır. Geleneksel olarak suç korkusu, mağduriyet olasılığı olarak değerlendirilmiştir. Ancak, bu tanımın olası mağduriyete verilen duygusal tepkiden farklı olduğunu ortaya koyan çalışmalar sonucunda, birçok araştırmacı suç korkusunu duygusal tepki olarak, algılanan riski ise mağduriyet olasılığı olarak tanımlamayı önermiştir (Rader, 2017).

Suç korkusu, birey ve toplum üzerinde farklı şiddetlerde etki bırakmasından dolayı psikolojik ve sosyolojik boyutlarını ortaya çıkartmaktadır. Bundan dolayı, birey bazlı bu kavramı açıklamak için kullanılan tek bir tanım yerine farklı açıklamalar mevcuttur. Suç korkusu, duygusal bir reaksiyon ya da topluma yansıtılan daha büyük bir sorun olarak kabul görebilmektedir (Box vd., 1988, s. 341; Garofalo, 1981, s. 840). Literatürde genellikle

kullanılan tanım ise Ferraro ve LaGrange, (2017, 2) tarafından yapılmaktadır. Bu tanıma göre suç korkusu, “kişinin suça ya da suça karşı ilişkili sembollere karşı olumsuz bir duygusal tepkisi” olarak açıklanmaktadır. Bir başka tanıma göre ise suç korkusu, bireylerin suç mağduru olma tehlikesi altında olduğuna inanması sonucu ortaya çıkan rasyonel veya irrasyonel bir kaygı durumudur (Demirbaş vd., 2023, 225).

İnsan, doğuştan korku duyabilme özelliğiyle dünyaya gelmekte ancak birçok korkuyu hayat içinde öğrenmektedir. Örneğin, bir çocuk gerçek bir tabancanın tehlikeli olduğunu öğrendiğinde korku duymaya başlar. Suç korkusu da hem doğuştan gelen bir zarar görme korkusunu hem de sonradan öğrenilen bir boyutu içerir (Ömeroğlu, 2012, s. 311). Suç korkusunun bazı nedenleri ise şöyle sıralanabilir:

- Zayıflık duygusu,
- Kentleşme,
- Çevresel faktörler,
- Bir suçun mağduru olmak,
- Bireyin kişiliği,
- Bireyin demografik özellikleri,
- Suç ile ilgili haberlere fazla maruz kalmak (Aliağaoğlu & Uğur, 2021, s. 46; Ellis & Renouf, 2018, s. 405; Ömeroğlu, 2012, s. 331; Sakip vd., 2012, s. 410; Sakip vd., 2016, s. 630; Şenol & Gülver, 2020, s. 27).

Bireylerin farklı nedenlerle suç korkusu yaşamaları, bu korkunun karmaşık ve çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir; bu sebepler suç korkusu teorileri başlığı altında daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

1.1. Suç korkusu teorileri

Suç korkusunu açıklarken demografik teorilerden olan savunmasızlık ve mağduriyet teorilerine sıkça başvurulmaktadır. Savunmasızlık teorisi, toplumda kendini savunma konusunda hassas olan bireyleri odak noktasına almaktadır (Killias, 1990). Bu gruplar arasında kadınlar, yaşlılar, engelliler, evsizler ve göçmenler gibi çeşitli bireyler bulunmaktadır. Bu teorinin ana teması, mezkur grupların kendini savunma konusunda zayıf hissetmesi ve bundan dolayı suç korku skorlarının diğer gruplara karşı daha yüksek çıkması oluşturmaktadır (Pain, 2000, s. 267). Örneğin, birçok araştırmada kadınların suç korku skorlarının erkeklere kıyasla daha yüksek

çıkılmaktadır (Stanko, 1995; Warr & Ellison, 2000). Ataerkil toplum yapısı ve çeşitli yapısal faktörler, kadınların kendilerini savunma kapasitesini sınırlandırmakta; bu durum ise kadınlarda suç korkusunun daha yüksek düzeyde hissedilmesine yol açmaktadır (Skogan & Maxfield 1981).

Suç korkusunu açıklamada sıklıkla başvurulmuş ikinci teori olan mağduriyet teorisi ise, kendi içinde ikiye ayrılmaktadır. Birincisi, doğrudan mağduriyet konusudur ve kişinin daha önce herhangi bir suçun mağduru olması sonrasında suç korku skorlarının yüksek olmasını açıklamada yardımcı olmaktadır (Hennen & Knudten, 2001, s. 190). İkinci olarak kullanılan alt teori ise dolaylı mağduriyettir. Dolaylı mağduriyet ise bireyin öğrendiği bir mağduriyet hikayesini içselleştirmesi ya da mağdur ile empati yapması gibi duygular üzerinden suç korkusunu açıklamaktadır. Öyle ki yapılan bir araştırmada elde edilen bulgulara göre, dolaylı mağduriyet toplumda suç korkusunun artmasında önemli bir rol oynamaktadır. Geleneksel medya, sosyal medya ve bireyin yakın çevresinden duyduğu mağduriyet haberleri hızlı bir şekilde geniş çevrelere yayılmaktadır (Rountree & Land, 1996). Bunun sonucunda çok sayıda kişi suça maruz kalma hissiyatı ile başa çıkmak zorunda kalabilmektedir.

Sosyal teorilerde ise alt kültürel çeşitlilik yaklaşımı ve sosyal bütünleşme yaklaşımına sıkça rastlanılmaktadır. Alt kültürel çeşitlilik yaklaşımına göre suç korkusunun kaynağında genellikle düşük sosyoekonomik statü, yerleşim hareketliliği ve mahallelerdeki etnik çeşitlilik gibi faktörler yer almaktadır. Bu durum, toplumsal düzensizlik kuramı çerçevesinde değerlendirilmekte ve bireylerin farklı kültürel ya da etnisite geçmişlere sahip insanlarla bir arada yaşama endişelerinin suç korkusuna yol açtığı öne sürülmektedir (Lane & Meeker, 2000, s. 500). Sosyal bütünleşme yaklaşımı ise, toplumda zayıf sosyal bağların suç korkusunu artırdığını ileri sürmektedir. Bu yaklaşıma göre, komşuluk ilişkilerinin güçlenmesi ile suç korkusu arasında ters bir ilişki bulunmaktadır. Mahalleye ve onun sosyal yapısına daha güçlü bağlarla entegre olmuş bireylerin, bu bağları daha zayıf olan kişilere kıyasla daha düşük düzeyde suç korkusu yaşadıkları öne sürülmektedir (Ömerov, 2024).

Çevresel teorilerden sosyal düzensizlik yaklaşımı ise, kırık camlar teorisi ile benzerlik göstermektedir. Kırık camlar teorisinde olduğu gibi, toplumsal veya fiziksel en küçük düzensizliğin bile suç korkusunu tetikleyebileceği varsayılmaktadır (Erdoğan, 2023, s.12). Düzensizlik sosyal ve fiziksel olmak üzere iki türde ele alınmaktadır. Sosyal düzensizliğe, sokakta toplanan genç grupları örnek verilebilirken; fiziksel düzensizlikler arasında kırık camlar, yıkık binalar, grafiti gibi unsurlar sayılmaktadır. Her iki düzensizlik türü de mahalle sakinlerinde suç korkusunu artırmakta ve toplumsal gerileme kaygılarını pekiştirmektedir.

İnsanların yaşadıkları bölgelerdeki düzensizlik ve gerileme, suç korkusuyla yakından ilişkilidir (Rader, 2017).

1.2. Suç korkusunun sonuçları

Suç korkusu, bireyler ve toplumlar üzerinde geniş yelpazede etkilere yol açmakta ve bu etkiler kişinin yaşadığı coğrafya, sosyoekonomik durum ve kişisel hassasiyetler gibi faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Bu korku, bireylerin psikolojik, sosyal ve fiziksel sağlıklarını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmekte; ayrıca, sosyal ilişkilerden günlük aktivitelere kadar pek çok alanda kısıtlamalar yaratmaktadır. Suç korkusunun bireyler üzerindeki etkileri, yaşadıkları ortamın dinamiklerine göre farklı şekillerde tezahür edebilmektedir.

Suç korkusu kentsel ve sosyal açıdan ayrıışmalara sebep olmakla birlikte kamusal alanların sosyal tarafının da kaybına sebep olmaktadır (Valera & Guàrdia, 2014). Yapılan çalışmalarla birlikte suç korkusunun, insanların belirli mekanları daha az tercih etmelerine yol açtığı görülmektedir. Suç korkusu yaşayan bireyler genellikle güvenli gördükleri yerlere yönelmekte ya da böyle alanlar oluşturmaya çalışmaktadırlar. Bu durum, kent içinde ayrıışmalara neden olmakta ve üst gelir grubunun izole ve kapalı sitelere yönelmesini teşvik etmektedir (Erkan & Sevin, 2018 s. 317).

Suç korkusunun birey üzerindeki zihinsel ve fiziksel etkileri üzerine yapılan çalışmalarda ise bu alanda da pek çok etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Macassa ve arkadaşlarının (2017) İsveç'te yaptıkları çalışmada, suç korkusu yüksek olan erkeklerin daha yüksek stres seviyelerine ve kötü sağlık durumlarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu bireylerin, mağduriyet korkusu nedeniyle dışarıda geçirdikleri süreyi azalttıkları ve bu durumun hareketsiz bir yaşam sürmelerine neden olduğu gözlemlenmiştir. Fiziksel aktivitenin azalması, zihinsel sorunlar ve obezite gibi sağlık sorunlarıyla sonuçlanmakta; bu da kalp hastalıkları, tansiyon ve diyabet gibi riskleri artırmaktadır (Grinshteyn, 2013, s. 162).

Suç korkusu, duygusal iyilik hali ve günlük davranışlar üzerinde önemli psikolojik etkilere sahiptir. Araştırmalar, suç korkusu yüksek olan bireylerin, mağduriyet tehdidi algısı nedeniyle artan anksiyete, stres ve hatta depresif semptomlar yaşadığını göstermektedir (Ferraro & LaGrange, 2017, s. 2; Rader, 2004, s. 695). Suç korkusu, bireylerin kamuya açık alanlardan kaçınmak gibi aktivitelerini sınırladığı kısıtlanmış davranışlar ile sonuçlanabilir, bu da yalnızlık ve çaresizlik duygularını pekiştirebilmektedir. Bu davranış kısıtlaması da anksiyeteyi artıran ve sosyal etkileşimlerin sınırlanmasıyla korkuyu sürdürüp güçlendiren bir döngü

yaratabilmektedir. Daha önce rutin aktivitelerinden dolayı mağduriyet yaşamış kişilerin daha sonraki dönemlerde rutin aktivitelerinde bazı kısıtlamalar ve tedbirler almaya yöneldiği sıklıkla görülmektedir (Yavuz, 2019, s. 38).

Suç korkusunun toplumsal düzeydeki etkileri ise son derece derindir, güven duygusunu zayıflatmakta, sosyal bağları koparıp etkileşimleri azaltarak toplumsal uyum ve sosyal sermayenin zayıflamasına yol açmaktadır (Farrall vd., 2009, s. 22). Suç korkusunun, huzur ve güven ortamını da ciddi şekilde zedelediği, bireyler arasındaki karşılıklı güveni azalttığı ve toplumsal bütünleşmeyi engellediği görülmektedir. Özellikle göçmen kabul eden toplumlarda, suç korkusu milliyetçi ve dışlayıcı düşünceleri güçlendirebilir, bu da yabancı düşmanlığına ve nefret suçlarına yol açabilir (Kaşlı, 2021).

Sokullu-Akıncı (2011, s. 106) ise suç korkusunun sonuçlarını şöyle sıralamaktadır:

- **Kişisel Sonuçlar (Geri Çekilme ve İçine Kapanma):** Suç korkusu, bireyleri toplumsal yaşamdan geri çekilmeye ve sosyal izolasyona itebilmektedir. Örneğin, Sokullu-Akıncı'nın çalışmasında belirttiği üzere ABD'de yapılan bir araştırma, halkın %64'ünün geceleri suç mağduru olmamak için dışarı çıkmaktan kaçındığını göstermektedir. Benzer şekilde, Türkiye'de suç ve terör olaylarının arttığı dönemlerde, insanların evlerine kapanarak sosyal aktivitelerden uzaklaştığı gözlemlenmiştir. Bu durum, suç korkusunun kişisel düzeydeki olumsuz etkilerini ve toplumsal hayattan uzaklaşmayı tetiklediğini göstermektedir.
- **Sosyal Sonuçlar (Dayanışma Erozyonu):** Suç korkusu, yabancılara karşı olumsuz tutumları güçlendirerek toplumsal içe kapanmayı ve sosyal birlikteliği zayıflatır. Bu durum, toplumda dayanışmanın erozyona uğramasına ve resmi olmayan sosyal kontrol mekanizmalarının etkisizleşmesine yol açar. Sonuç olarak, toplumsal güvenlik azalır, bireyler sosyal hayattan çekilir ve bu da suç oranlarının artmasına neden olabilir. Boş ve terkedilmiş alanlar, suçlular için daha uygun koşullar sunar.
- **Ekonomik Sonuçlar:** Suç korkusunun ekonomik etkileri oldukça büyüktür. Bireyler, güvenlik önlemleri almak için yüksek meblağlar harcamaktadır; örneğin, güvenlik görevlileri tutmak, alarm sistemleri kurmak, çelik kapılar ve yüksek duvarlar inşa etmek gibi yatırımlar yapılmaktadır. Öte yandan, devletin aldığı vergilerin önemli bir kısmı, suçluları yakalama, yargılama ve cezalarını uygulama süreçlerine harcanmaktadır. Bu durum, suç korkusunun ekonomik yükünü artıran bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

- Birey Hak ve Özgürlüklerine Getirilen Sınırlar: Büyük ölçekli saldırılar sonrasında birçok ülkede, birey hak ve özgürlüklerini sınırlayan yasaların hızla kabul edildiği gözlemlenmiştir. Güvenlik tehdidi algısı, bireylerin özgürlüklerinden feragat etmelerini kolaylaştırırken, yöneticiler de bu tür sınırlamaları daha rahat bir şekilde parlamentolara ve halkına benimsetebilmektedir. Bu durum, güvenlik endişelerinin bireysel haklar üzerinde önemli bir kısıtlama getirdiğini göstermektedir.

1.3.Göç ve suç korkusu arasındaki ilişki: Zenofobi

Suç korkusuna sebep olan birçok faktör bulunmaktadır ve bunlardan biri de göç olaylarıdır. Göç eylemi doğrudan suç yaratmasa da göçmenlere yönelik yabancı korkusunu/düşmanlığını (zenofobi) tetiklemektedir. Bu korku, kişisel önyargılar ve toplumsal algılarla şekillenmektedir. (Karasu, 2018, s. 333). Yabancı düşmanlığı, ulusal kimliğe ya da topluma yabancı olarak görülen veya öyle algılanan bireyleri dışlayan, reddeden ve çoğu zaman olumsuzlayan tutum, önyargı ve davranışları içermektedir (The UN Refugee Agency, 2015).

Zenofobik davranışlar, önyargı temeline dayanmakta olup bireysel ve grup düzeyinde farklı nedenlere dayanmaktadır. Bireysel düzeyde, çocukluk döneminde gelişen kişilik özellikleri, eğitim düzeyi ve yaş gibi demografik faktörler, ırksal önyargının oluşumunda etkili rol oynamaktadır. Rekabet ve çatışma ortamlarında ise bireylerin çatışan çıkarları, olumsuz davranışları tetikleyebilmektedir. Grup düzeyinde ise, bireyler ait oldukları grubun sosyal konumunu koruma motivasyonu ile hareket etmektedirler, grup ayrıcalıklarına yönelik tehdit algısı arttıkça, grup dışındakilere karşı önyargı daha belirgin hale gelmektedir (Hiçdurmaz, 2023, s. 375). Zenofobik tutumlar hem bu tutumları sergileyen bireyleri hem de bu tutumlardan etkilenen göçmen ve sığınmacıları doğrudan etkilemektedir. Yabancı düşmanlığına maruz kalan göçmenler, kimliklerinden dolayı toplumsal uyum sürecinden dışlanma riskine sahiptir. Öte yandan, bu tür tutumları benimseyen yerli halk ise korku, nefret, endişe ve düşmanlık gibi olumsuz duygular yaşamakta, bu süreçte önemli bir gerginlik hissedebilmektedir (Kaldık, 2021, s. 76).

Türkiye, 2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı sonucunda milyonlarca Suriyeliye ev sahipliği yapmaktadır. Suriye'den Türkiye'ye göç eden bireyler, hayatta kalma ve temel insani ihtiyaçlara ulaşma arzusu ile hareket etmektedir. Türkiye'de bu bireyler hukuki olarak geçici koruma statüsünde bulunmaktadır. Son on yılda gelen Suriyeliler, Türkiye'nin demografik yapısının bir parçası haline gelerek yerli nüfusla iç içe yaşamaktadır. Bu büyük göç hareketi, Türkiye'nin demografik, ekonomik ve sosyokültürel yapısında önemli değişikliklere yol açmıştır.

Göç İdaresi Başkanlığının son verilerine göre Türkiye’de 3.085.056 geçici koruma kapsamında Suriyeli vatandaş bulunmaktadır. Ankara ili, 88.016 Suriyeli vatandaşa ev sahipliği yaparak en fazla Suriyeli bulunan iller arasında onuncu sırada yer almaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2024). Ankara ilinde kayıtlı Suriyeli nüfusun yaklaşık %55’i ise Altındağ ilçesinde ikamet etmektedir (Savran & Sat, 2019, s. 283). Altındağ ilçesindeki bu yoğunlaşma, toplumsal ilişkilerde sürtüşmelere yol açabilmekte ve yerel halkta güvensizlik ve sosyal uyum zorlukları gibi tepkilere sebep olabilmektedir. Bu bağlamda, olayların oluşumunda demografik yapının etkisi göz ardı edilemez hale gelerek Altındağ gibi nüfus yoğunluğunun fazla olduğu bölgelerde bu tür gerginliklerin daha sık yaşandığı gözlemlenmektedir. Örneğin, 2021 yılında Altındağ’da bir Türk vatandaşının Suriyeli bir grup tarafından bıçaklanarak öldürülmesinin ardından, olayın sosyal medyada hızla yayılmasıyla birlikte mahallede mültecilere ait evlere, işyerlerine ve araçlara zarar verilerek tepki gösterilmiştir. Bu örnek Altındağ’daki bu yüksek Suriyeli nüfus yoğunluğunun toplum üzerinde yarattığı sosyal baskıyı ve kaygıyı oldukça net bir şekilde yansıtmaktadır.

2. Rekreatyon Kavramı

Sanayi Devrimi, iş dünyasında ve gündelik yaşamda büyük dönüşümlere yol açmıştır. Bu süreçte, çalışma saatlerinin düzenlenmesiyle birlikte, bireylerin boş zamanlarına daha fazla değer verme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Özellikle standart çalışma saatlerinin uygulanması, kişilerin iş dışında kalan zamanlarını daha verimli bir şekilde kullanabilmeleri için fırsatlar yaratmıştır (Ay & Güzel, 2021, s. 974). Bu durum her ne kadar bir fırsat olarak değerlendirilse de bir zorlama ya da zamanı kullanma olarak da yorumlanabilmektedir. Bu sistemin çeşitli nedenler ile uygulanmaya başlamasıyla birlikte, boş zaman kavramı toplumsal yaşamda daha görünür hale gelmiş ve önemli bir yer edinmiştir. Bugün, boş zamanın etkin bir şekilde değerlendirilmesi, devletlerin temel ihtiyaçları karşılamının ötesine geçerek eğlence, spor ve fiziksel aktiviteler gibi faaliyetlere katılım için de imkan sağlamasını gerekli kılmıştır (Bulgu, 2017, s. 262).

Boş zaman, bireylerin çalışma saatleri dışında, yaşamın diğer yükümlülüklerinden bağımsız olarak, kendi tercihleri doğrultusunda geçirebilecekleri zamandır (Akyürek & Köroğlu, 2017, s. 1065). Bu zaman diliminde bireyler, evde ya da dışarıda, farklı mekanlarda ve çeşitli amaçlarla dinlenme, gezme, sağlık, sosyalleşme veya yeni deneyimler keşfetme gibi etkinliklere katılmaktadır (Gürbüz & Yılmaz, 2017, s. 189). Bu aktiviteler ise rekreatyon olarak adlandırılmaktadır. Bu tür etkinliklere katılım, bireylerin eğlenme, dinlenme ve yenilenme gibi birçok fayda sağlamalarına olanak tanımaktadır (Ardahan vd., 2016, s. 10).

Başka bir deyişle rekreatyon, kişinin çalışma veya zorunlu ihtiyaçlara ayrılan zamanı dışında, dinlenme ve eğlenme gibi amaçlarla kişisel tatmini sağlayacak, bireysel veya grup şeklinde, gönüllü olarak boş zamanında yaptığı faaliyetlerdir (Çetinkaya vd., 2016, s. 100). Günlük yaşamın yoğun temposu içerisinde bireyler dinlenmeye, eğlenmeye ve tazelenmeye ihtiyaç duymaktadır dolayısıyla, rekreatyon önemli bir ihtiyaç haline gelmektedir. Rekreatyona duyulan ihtiyacın temelinde, kişiye ve topluma sağladığı olumlu etkiler bulunmaktadır. Rekreatyon, bedensel ve zihinsel sağlığı korumanın, stresi azaltmanın ve yaşamdan keyif almanın bir yolu olarak karşımıza çıkmaktadır (Çetiner, 2019, s. 406). Bu aktiviteler, bireylerin stres, kaygı ve depresyon gibi psikolojik sorunlarla mücadele etmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda obezite gibi birçok kronik hastalıktan korunmalarını da sağlamaktadır (Ardahan & Lapa, 2011, s. 1338; Karaküçük & Başaran, 1996, s. 57; Litwiller, vd., 2017; Szabo & Ábrahám, 2013). Rekreatyonun bu olumlu etkileri, bireylerin genel sağlık ve iyi olma hallerine önemli katkılar sunmaktadır. Ayrıca, rekreatyon toplumsal bütünleşme ve düzenin sağlanmasında da önemli bir rol oynamaktadır.

2.1. Rekreatyon, suç korkusu ve zenofobi

Bireylerin rekreatyon aktivitelerine katılmasını engelleyen veya kısıtlayan pek çok faktör bulunmaktadır. Crawford ve arkadaşları (1991), rekreatyonel katılımı etkileyen kısıtlayıcıları yapısal, kişilerarası ve içsel kısıtlayıcılar olmak üzere üç türde ele almaktadır. Yapısal kısıtlayıcılar, zaman, para ve ulaşım gibi dış faktörlerden oluşurken, kişilerarası kısıtlayıcılar sosyal etkileşimler ve diğer insanlarla olan ilişkilerden kaynaklanmaktadır. İçsel kısıtlayıcılar ise bireyin kendi psikolojik durumlarından ve inançlarından kaynaklanan engellerdir. Bu bağlamda, bireylerin yaşadığı suç korkusu ve zenofobi, içsel ve kişilerarası kısıtlayıcı olarak öne çıkmaktadır. Suç korkusu ve zenofobi, bireyin güvenlik endişeleri nedeniyle rekreatyonel etkinliklere katılımını kısıtlayabilmektedir. Bu durum, önemli bir toplumsal sorun olarak, bireylerin günlük yaşam aktivitelerini kısıtlayarak yaşam doyumunu ve öznel iyi oluşunu olumsuz etkileyebilmektedir (Jing vd., 2020, s. 10).

Suç korkusuna genel olarak kaçınma ile tepki veren bireyler, bu korku nedeniyle daha fazla evde kalmakta, ziyaret ettikleri yerleri sınırlamakta ve böylece sosyal bağlar kurma ve sosyal etkinliklere katılma fırsatlarını azaltmaktadır. Bunun yanı sıra; suç korkusu, bireylerin yürüyüş ve bisiklete binme gibi açık hava etkinliklerine katılmaktan kaçınmalarına ve daha çok araba kullanmalarına neden olabilmektedir (Stafford vd., 2007). Yaşadığı çevrede kendini güvensiz hisseden bireyler, rekreatyon aktivitelerine katılımlarında kısıtlama ihtiyacı duyabilirler. Bu korkunun düzeyleri, zaman ve mekan gibi unsurlara göre değişiklik göstermektedir. Örneğin,

alışveriş merkezleri, şehir merkezleri ve evdeyken gündüz ve gece arasında farklılıklar yaşanabilir (Luo vd., 2016). Rekreatyon alanlarının sahip olduğu özellikler de suç korkusu düzeyine etki edebilmekte ve bu korkuyu tetikleyebilmektedir. Şehir parklarında bulunan karanlık alanlar, duvar yazıları ve dilenciler gibi unsurlar bireylerde suç korkusunu uyandırmaktadır (Maruthaveeran & Van den Bosh, 2015).

Rekreatyon alanında yapılan çalışmalar, suç korkusunun bireylerin günlük yaşam aktiviteleri üzerindeki olumsuz etkilerini açıkça ortaya koymaktadır. Crank ve arkadaşları (2003, s. 249) bireylerin rekreatyona katılma amaçlı evlerinden ayrılma sıklıklarını suç korkusunun doğrudan etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu çalışmayı destekler nitelikte Foster ve arkadaşları (2014, s. 698) tarafından Avustralya’da yürütülen boylamsal bir çalışmada suç korkusunun yetişkinlerin yürüyüş sürelerini önemli ölçüde azalttığı belirlenmiştir. Roman ve arkadaşları da (2024, s. 1) yürüyüş aktivitesi üzerine yaptıkları çalışmada benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Aynı zamanda suç korkusu yalnızca bireyleri etkilememekte, ebeveynlerin yaşadığı korku ile birlikte çocukların aktivitelerini de kısıtlamaktadır. Tandoğan (2018, s. 91), ebeveynlerin suç korkusunun çocukların oyun oynama ve bağımsız hareket etme özgürlüğünü kısıtladığını vurgulamıştır. Ebeveynler, çocuk oyun alanlarında meydana gelen suç olayları, madde bağımlıları ve yabancı kişilerin varlığı nedeniyle çocuklarını bu alanlarda serbest bırakmaktan çekinmektedirler. Öztoprak ve arkadaşları (2012) ise, çocukların sokakta oyun oynamasına izin verilmemesi ile suç korkusu arasındaki ilişkiye dikkat çekerek, komşuluk ilişkileri, trafik güvenliği, güvenli oyun alanlarının eksikliği ve çevredeki şüpheli kişilerin varlığının bu durumu etkilediğini belirtmiştir.

Doğrudan açık alan rekreatyonu ve suç korkusu arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda, düşük fiziksel aktivite ve açık alan rekreatyonuna düşük katılımın suç korkusu ile ilişkili olduğu belirtilmiştir. Genç gruplar üzerinde yapılan bu çalışmalarda bireylerin yaşadıkları bölgede suçun ciddi bir sorun olduğunu ve suç korkusu yaşayarak açık alan aktivitelerinin kısıtlandıklarını ifade etmişlerdir (Roman vd., 2013, s. 155; Shiness vd., 2013).

Stafford ve arkadaşlarının 2007 yılında suç korkusu ile ruh sağlığı ve fiziksel işlevler arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmasında ise, suç korkusu düzeyi yüksek olan bireylerin daha az egzersiz yaptıkları, arkadaşları ile daha az buluştukları ve daha az sosyal aktiviteye katıldıkları tespit edilmiştir. Sonuç olarak ise, suç korkusunun fiziksel ve sosyal aktiviteleri engelleyebileceği belirtilmiştir (Stafford vd., 2007).

Rekreatyon ve zenofobi üzerinde yapılmış çalışmalara bakıldığında ise rekreatyonun göçmenlerin göç etmiş olduğu topluma ve ülkeye entegrasyonunda bir araç olması (Cain &

Trussell, 2019, s. 303; Charles-Rodriguez & Larouche, 2024, s. 397; Hurly, 2018, s. 1; Ono vd., 2023, s. 313; Rai vd., 2023, s. 1) ve göçmenlerin rekreatyon aktiviteleri üzerine gerçekleştirilmiştir (Berasategi Sancho vd., 2023, s. 425; Calogiuri vd., 2023, s. 1514; Lorentzen & Viken, 2022, s. 38; Slater, 2022, s. 56; Wheaton & Liu, 2024, s. 235). Yerli halkın zenofobi algısı ve suç korkusu ile rekreatyon kısıtları üzerine yapılan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Rekreatyonel aktiviteler, bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarını korumada önemli bir rol oynamaktadır. Ancak, göçmen nüfusun yoğun olarak yaşadığı bölgelerde, suç korkusu ve toplumsal uyum sorunları yerel halkın rekreatyonel aktivitelerine katılımını olumsuz etkileyebilmektedir.

Mevcut literatür, suç korkusu ve zenofobiye dair zengin bir kavramsal çerçeve sunmasına karşın, çalışmaların büyük bölümü bu iki olguyu ayrı ayrı incelemekte, rekreatyon boyutunu ise genellikle göz ardı etmektedir. Ayrıca, mevcut araştırmaların önemli bir kısmı betimleyici kalmakta ve kavramların toplumsal bağlam içindeki etkileşimine dair eleştirel bir tartışma sunmamaktadır. Bu çalışma, literatürdeki bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Özellikle, suç korkusu ile zenofobinin rekreatyon katılımını kısıtlayan içsel ve kişilerarası engellerle nasıl kesiştiğini göstermesiyle özgün bir katkı ortaya koymaktadır. Böylece, rekreatyonun çoğunlukla “toplumsal uyumun aracı” olarak sunulan rolünün bağlamdan bağımsız olmadığını, kimi durumlarda tam tersine toplumsal mesafeyi pekiştirebileceğini tartışmaya açmaktadır.

3. Yöntem

Bu çalışma, katılımcıların suç korkusu ve zenofobiye ilişkin deneyimlerini anlamaya odaklanan nitel bir araştırmadır. Nitel yaklaşım, bireylerin algılarını toplumsal bağlam içinde değerlendirme olanağı sunduğu için tercih sebebi olmuştur. Araştırma, betimleyici ve keşfedici bir desenle yürütülmüş; veri toplama süreci, katılımcıların gündelik yaşam pratiklerinde suç korkusu ve yabancı düşmanlığı algısının rekreatyon üzerindeki yansımalarını ortaya koymayı amaçlamıştır.

Rekreatyon günümüzde hem fiziksel hem de psikolojik sağlığı korumanın en önemli aracı haline gelerek temel bir ihtiyaç olarak görülmektedir. Bireylerin rekreatyona erişimi artık devlet planlamalarında da önemli bir yer tutmaktadır. Akademik olarak da rekreatyonu kısıtlayan unsurlar belirlenmekte ve kısıtlayıcıları aşmak için çözümler aranmaktadır. Bu çalışmada da hedeflenen ülkemizde yaşayan Suriyelilere yönelik zenofobi ve suç korkusu tutumlarını inceleyerek, Türk vatandaşları için rekreatyonel bir kısıtlayıcı olup olmadığını belirlemektir. Bu doğrultuda araştırma sorularımız şöyledir:

- Türk vatandaşları suç korkusu yaşamakta mıdır?
- Türk vatandaşlarının zenofobi algısı ne düzeydedir?
- Suriyeli vatandaşlar, Türk vatandaşlarının rekreasyon aktivitelerini kısıtlamakta mıdır?
- Türk vatandaşları, Suriyeli vatandaşlardan dolayı rekreasyon aktivitelerinde ne gibi kısıtlamalar yaşamaktadır?

Araştırma sorularına yanıt bulabilmek amacıyla bu çalışmada, katılımcıların deneyimlerini, algılarını ve bakış açılarını derinlemesine anlamayı hedefleyen (Creswell, 2014, s. 32) nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış mülakatlar, araştırmacının belirli bir konu çerçevesinde sorular sormasına olanak tanırken, katılımcıların kendi görüşlerini serbestçe ifade etmelerine de imkan vermektedir (Kvale & Brinkmann, 2015).

Görüşme soruları, literatürde yer alan suç korkusu ve algılanan riski ölçmede kullanılan Ferraro, Warr, Skogan ve LaGrange hazırladığı ölçekler ve ilgili çalışmalar dikkate alınarak, araştırma sorularına yanıt sağlayacak biçimde geliştirilmiştir. Soruların taslak hali, kriminoloji alanında uzman iki akademisyen ve rekreasyon alanında uzman üç akademisyenden alınan geri bildirimler doğrultusunda son şekline kavuşturulmuştur. Çalışmanın sonunda, makalenin tarafsızlığına yönelik değerlendirme almak amacıyla tekrar uzman görüşlerine başvurulmuştur.

Altındağ ilçesi, tarihsel olarak iç göç hareketleriyle şekillenmiş, düşük gelir gruplarının ve kiracı nüfusun yoğunlaştığı bir bölge özelliği taşımaktadır. İlçede mekânsal ayrışma, eski gecekondu mahallelerinin dönüşüm süreci ve Suriyeli göçmen nüfusunun hızlı artışıyla daha görünür hale gelmiştir. Özellikle Siteler gibi iş gücü piyasası ve fabrikaların yoğun olduğu bölgeye yakın olması Suriyeli göçmenlerin tercih sebeplerinden birini daha oluşturmaktadır. Altındağ ilçesinde parklar, semt pazarları ve kamusal açık alanlar, yerli halk ile göçmen nüfusun gündelik olarak karşılaştığı başlıca mekânlardır. Bu çok katmanlı sosyo-mekânsal yapı, suç korkusu ve zenofobik tutumların gözlenmesi için elverişli bir saha sunmuştur. Bu nedenle Altındağ, araştırmanın amacıyla örtüşen bağlamsal bir örneklem alanı olarak seçilmiştir.

3.1. Veri toplama

Araştırmada, farklı yaş, cinsiyet, eğitim ve sosyo-ekonomik profillere sahip bireyleri kapsayacak biçimde amaçlı ve kartopu örnekleme yöntemleri birlikte kullanılmıştır. İlk aşamada Altındağ'da uzun süredir ikamet eden, Suriyeli göçmenlerle kamusal alanlarda

etkileşim yaşayan bireylere ulaşılmıştır. İkinci olarak, katılımcıların önerileriyle örneklem genişletilmiştir. Katılımcı seçiminde temel ölçüt, bireylerin rekreatyonel faaliyetlerde bulunuyor olmaları ve göçmenlerle sosyal temas yaşamalarıdır. Bu sayede veriler, farklı yaş ve cinsiyet gruplarından oluşan dengeli bir dağılımla toplanmıştır. Katılımcı sayısının belirlenmesinde veri doygunluğu ilkesi temel alınmış, yeni veriler tekrarlanmaya başladığında görüşmeler sonlandırılmıştır.

Çalışma, Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yaşadığı ve yakın geçmişteki olaylar ışığında Türk vatandaşlarıyla (yerli halk) etkileşimlerinin daha belirgin olduğu düşünülen Ankara'nın Altındağ ilçesinde gerçekleştirilmiştir. Bu bölge, yerel halk ile mülteciler arasındaki sosyal etkileşimlerin ve suç korkusunun rekreatyonel aktiviteler üzerindeki etkilerini incelemek için elverişli bir ortam sağlamıştır.

Araştırma alanı olarak seçilen Altındağ ilçesi, yalnızca göçmen yoğunluğu açısından değil, aynı zamanda sosyo-mekânsal yapısı ve toplumsal dinamikleri bakımından da önemli bir bağlam sunmaktadır. İlçe, tarihsel olarak göç alan bir yerleşim olması, farklı etnik ve sosyo-ekonomik grupları barındırması ve yoğun kamusal alan kullanımına sahne olması nedeniyle suç korkusu ve zenofobi olgularının gözlemlenmesine elverişli bir toplumsal ortam sağlamaktadır. Özellikle parklar, pazar yerleri ve açık alan rekreatyon mekânlarının yoğunluğu, yerel halk ile Suriyeli mültecilerin gündelik yaşamda sık temas etmesine yol açmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı ve kartopu örnekleme yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme ile farklı yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik profillere sahip bireylere ulaşılmış; kartopu yöntemiyle erişim ağı genişletilmiştir. Bu yaklaşım, rekreatyonel faaliyetler üzerindeki algısal kısıtların çeşitliliğini yansıtmayı hedeflemiştir. Çalışmanın bulguları, Altındağ'ın bu çok katmanlı sosyo-mekânsal özellikleri bağlamında değerlendirilmiştir.

Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünden ziyade veri doygunluğuna ulaşmanın önemli olduğu göz önünde bulundurularak (Guest vd., 2006, s. 59) çalışmada, veri doygunluğuna ulaşılan kadar mülakatlar sürdürülmüştür. Toplamda gönüllü 31 katılımcı ile çalışma tamamlanmıştır. Veri toplama süreci, etik kurallar çerçevesinde araştırmacılar tarafından yürütülmüştür. Çalışma için gerekli etik izin belgesi alınmış olup, araştırmanın saha çalışmasında veri toplama işlemi 10.06.2024 ve 20.07.2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Çalışma nitel, betimleyici bir deseni izlemektedir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmış, analiz katılımcıların öz-anlatılarına odaklanmıştır. Bulgular, katılımcı beyanlarının

tematik çözümlemesinden türetilmiş algısal sonuçlar olup, iddiaların sahada doğrulanması araştırmanın kapsamına girmemektedir.

3.2.Verilerin analizi

Elde edilen ses kayıtları, araştırmacı tarafından kelimesi kelimesine yazıya aktarılmış ve içerik analizine hazır hale getirilmiştir. Kodlama süreci tamamen manuel olarak yürütülmüş; araştırmacı, her görüşme metnini defalarca okuyarak anlam birimlerini tespit etmiştir. Kodlar, katılımcı ifadelerinden türetilen anahtar kavramlar doğrultusunda oluşturulmuş ve benzer içeriklere sahip kodlar bir araya getirilerek alt temalar geliştirilmiştir.

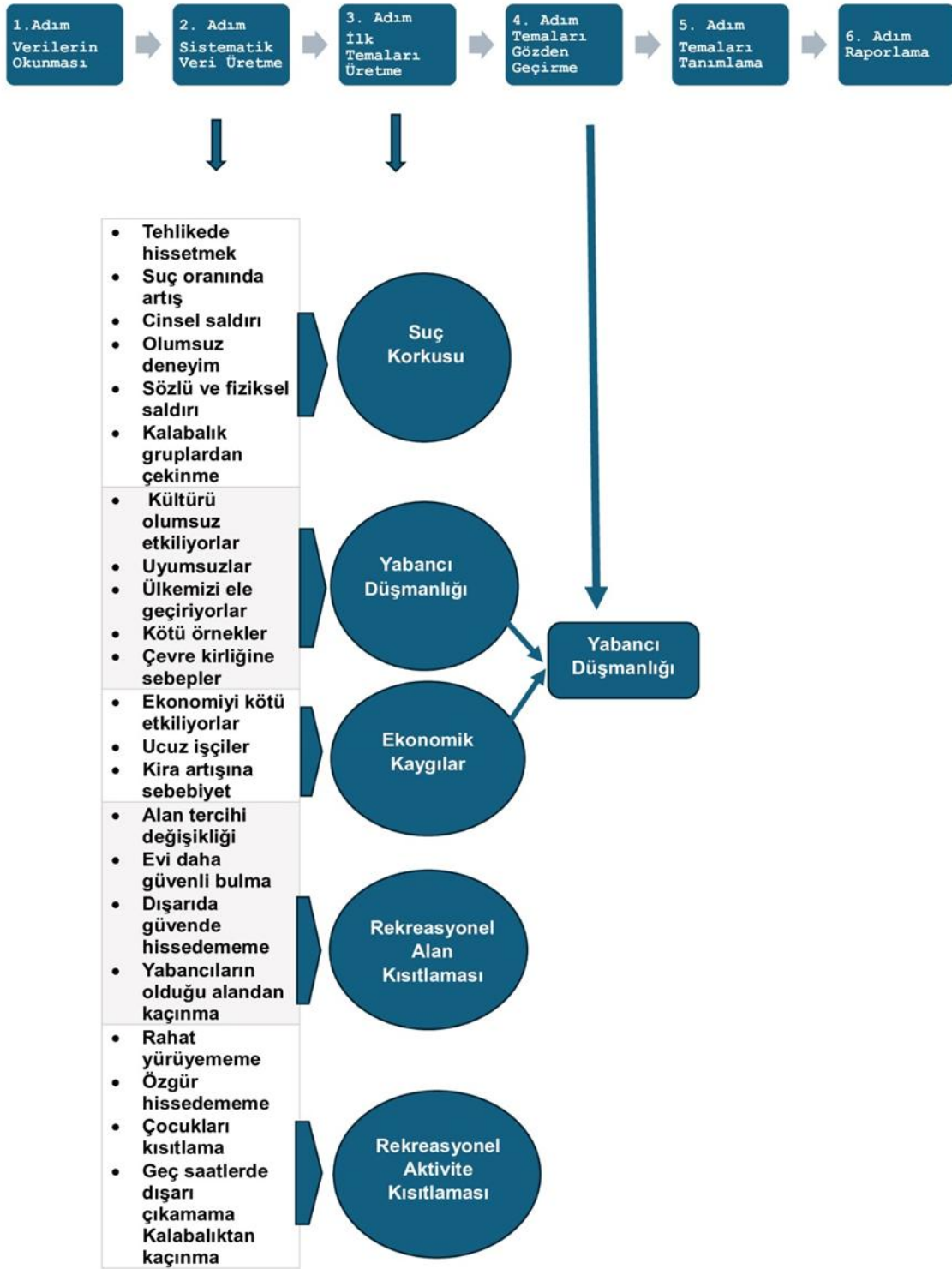
Bu süreçte Braun ve Clarke'ın (2006, s. 77) tümevarımsal tematik analiz adımlarına sadık kalınmıştır. İlk olarak veriler okunarak genel bir kavramsal çerçeve oluşturulmuş; ardından açık kodlama yapılmış, daha sonra bu kodlar altında temalar belirlenmiştir. Kodlama süreci boyunca araştırmacı sürekli karşılaştırma yöntemi kullanarak (constant comparison) kodlar arasındaki ilişkileri dengelemiş ve tematik yapıyı olgunlaştırmıştır.

Son aşamada, her bir tema altında toplanan veriler, katılımcı ifadeleriyle birlikte yorumlanmış; böylece dört ana tema ortaya çıkmıştır:

- Suç korkusu,
- Yabancı düşmanlığı,
- Rekreatyoneel aktivite kısıtlaması,
- Rekreatyoneel alan kısıtlaması.

Analiz süreci, araştırmacının refleksif notlarıyla desteklenmiş, yorumların katılımcı anlatılarına sadık kalmasına özen gösterilmiştir. Bu teknik, katılımcıların verdikleri yanıtların temalarını belirlemeye yönelik bir süreçtir (Braun & Clarke, 2006, s. 77). Tümevarımsal tematik analizde Braun ve Clarke (2006, s. 77) tarafından oluşturulan aşamalar izlenmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Tematik analiz süreci

Tematik analiz sürecinde ilk adımda tüm verilere aşına olunana kadar tekrar tekrar okunmuştur. Verilerin okunmasının ardından ikinci aşamaya geçilerek kod üretimi yapılmıştır. Bu aşamada da veriler tekrar gözden geçirilmiştir.

Kodlama süreci tematik analizin en önemli adımıdır. Çünkü araştırma için oluşturulacak temalar kodlarla oluşmaktadır. Kodlama süreci verileri sürekli olarak okuma, düşünme, sorgulama, yazma ve merak etme sürecidir (Braun & Clarke, 2021, s. 328). Bu adımda oluşturulan kodlar etrafında üçüncü adıma geçilerek ilk temalar belirlenmiştir. Dördüncü adımda temalar ve kodlar gözden geçirildiğinde, “Ekonomik Kaygılar” temasının içeriğinin “Yabancı Düşmanlığı” temasının kapsamında olduğu görülerek “Ekonomik Kaygılar” teması “Yabancı Düşmanlığı” temasına eklenmiştir.

Beşinci adımda temaların tanımlanması yer almaktadır. Bu adımda temaların anlaşılması ve katılımcıların görüşlerinin iletilmesi için yapılan görüşmelerden alıntı yapmak oldukça önemlidir (Naeem vd., 2023). Katılımcı görüşleri iletilirken en sık tekrar eden görüş olmasına önem verilmiştir. Altıncı ve son adımda ise tüm temaları ele alan raporu ifade etmektedir. Beşinci adım bulgular kısmında altıncı bölüm ise tartışma ve sonuç kısmında ele alınmıştır.

Bu araştırmada güvenilirlik, şeffaflık, tutarlılık ve denetlenebilirlik ilkeleri temelinde sağlanmıştır. Kodlama süreci boyunca araştırmacı kendi önyargılarını minimize etmek için refleksif *notlar* tutmuş ve analiz sürecinde her bir kararı gerekçelendirerek kayıt altına almıştır. Kodların tutarlılığını test etmek amacıyla, kodlama tamamlandıktan sonra tüm veri seti tekrar gözden geçirilmiş ve temalar arasında mantıksal uyum denetlenmiştir.

Araştırmanın geçerliği ise yoğun betimleme yöntemiyle güçlendirilmiştir. Katılımcı ifadeleri doğrudan alıntılarla desteklenmiş; böylece okurun verinin bağlamını anlaması ve yorumların doğruluğunu kendisinin değerlendirebilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, veri toplama ve analiz süreçlerinin ayrıntılı biçimde açıklanması, araştırmanın tekrarlanabilirliğini artırmaktadır.

4. Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın temel bulgularını sunularak katılımcıların demografik özellikleri ve tematik analize dayalı bulguları detaylandırılmıştır. Araştırmanın bulguları, katılımcıların algı ve iddialarının tematik çözümlemesine dayanmaktadır. Metinde yer alan yorumlar “katılımcılara göre...” çerçevesinde okunmalı ve olgusal doğrulama iddiası taşımamaktadır. Bu bölümde ilk olarak, katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi demografik ve çeşitli özelliklerini tanımlayarak örneklemin genel profili sunulmuştur. Ardından, tematik analize dayanarak elde edilen temalar tanımlanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Cinsiyet	N	%
Kadın	17	54,83

Erkek	14	45,17
Toplam	31	100
Medeni Durum	N	%
Evli	17	54,83
Bekar	14	45,17
Toplam	31	100
Eğitim Düzeyi	N	%
Lise	15	48,39
Önlisans	4	12,90
Lisans	9	29,03
Lisansüstü	3	9,68
Toplam	31	100

Araştırmaya katılan 31 katılımcının 17'si kadın, 14'ü erkek katılımcıdan oluşmaktadır. Medeni durum açısından bakıldığında, 17 katılımcı evli, 14 katılımcı ise bekar durumundadır. Eğitim düzeyi bakımından ise, katılımcıların büyük bir çoğunluğu lise düzeyindedir (Tablo 1).

Tablo 2. Katılımcıların il ve ilçede yaşam süreleri

Şehirde Yaşam Süresi	N	%
1 yıldan az	1	3,23
1-10 yıl	2	6,45
10-20 yıl	8	25,81
20-30 yıl	11	35,48
30 yıldan fazla	9	29,03
İlçede Yaşam Süresi	N	%
1 Yıldan Az	4	12,90
1-5 Yıl	3	9,68
5-10 Yıl	7	22,58
10-15 Yıl	5	16,13
15 Yıldan Fazla	12	38,71

Katılımcıların şehirde yaşam sürelerine bakıldığında (Tablo 2), katılımcıların büyük bir kısmı, şehirde 20 yıl veya daha uzun süre yaşamış bireylerdir. Özellikle, 20-30 yıl arasında şehirde yaşamış katılımcıların oranı %35,48 ile en yüksek seviyededir. Bu, katılımcıların büyük çoğunluğunun şehirde uzun süreli deneyime sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, katılımcıların göç nüfusundan önceki durum ile günümüzdeki durumu karşılaştırma açısından da bir fırsat olarak kabul edilmektedir. Öte yandan, şehirde yaşam süresi 1 yıldan az olan katılımcıların oranı oldukça düşüktür (%3,23), bu da örneklemde yeni şehir sakinlerinin küçük bir temsilini işaret etmektedir. Genel olarak, veriler şehirde uzun süreli yaşam deneyiminin

baskın olduğunu ve katılımcıların şehir yaşamının çeşitli evrelerinde yer aldığını ortaya koymaktadır.

Katılımcıların ilçede yaşam sürelerine bakıldığında ise, ilçede yaşam süresi 15 yıldan fazla olan katılımcıların oranı en yüksek olup (%38,71), bu da ilçede uzun süreli yerleşim deneyiminin baskın olduğunu belirtmektedir. 5-10 yıl arası yaşam süresine sahip olan katılımcıların oranı da %22,58 ile belirgin bir seviyededir. Öte yandan, 1 yıldan az ve 1-5 yıl arası yaşam süresine sahip katılımcılar toplamda %22,58 oranındadır, bu da ilçede kısa süreli yaşayan bireylerin daha az temsil edildiğini gösterir. Genel olarak, ilçede uzun süreli yaşam süresi ağırlıklıdır ve bu, katılımcıların ilçedeki yaşam deneyimlerinin genellikle uzun süreli olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışmaya katılan 31 katılımcının 18'i hiç göç etmediğini belirtirken 13'ü daha önce göç yaşamıştır.

4.1. Tema 1: Suç korkusu

Katılımcıların tamamına yakın bir kısmında suç korkusu gözlemlenmiştir. Suriyeli nüfusa bağlı olarak bu suç korkusu artmış ve bu durum rekreatyon gibi günlük aktivitelere oldukça yansımıştır. Kadın katılımcılar, özellikle gece dışarı çıkma konusunda büyük bir çekince yaşamaktadır. Cinsel taciz ve tecavüz en çok korkulan suçlar arasında yer alırken, hırsızlık ve gasp da önemli korku unsurları olarak öne çıkmaktadır. Erkek katılımcılar ise, güvenlik endişesi taşımakla birlikte, daha çok gasp, uyuşturucu satışı ve şiddet içeren kavgalar gibi suç türlerinden korkmaktadır. Erkek katılımcılar, genellikle sokaklarda güvensiz hissetmekte, ancak kadınlara göre bu korkuları daha az sıklıkla dile getirmektedir.

Tablo 3. Rekreatyona katılım sırasında suç korkusu

İfadeler	Cinsiyet	Evet	Hayır
Göçmenlerin rekreatyon alanlarında bulunmasından dolayı kendimi tehlikede hissediyorum	Erkek	14	-
	Kadın	15	2
Rekreatyona katılım sırasında göçmenler tarafından hırsızlığa uğramaktan korkarım.	Erkek	14	-
	Kadın	15	2
Rekreatyona katılım sırasında göçmenler tarafından cinsel saldırıya uğramaktan korkarım.	Erkek	9	5
	Kadın	15	2
Rekreatyona katılım sırasında göçmenler tarafından fiziksel saldırıya uğramaktan korkarım.	Erkek	13	1
	Kadın	15	2
Rekreatyona katılım sırasında göçmenler tarafından sözlü saldırıya uğramaktan korkarım.	Erkek	12	2
	Kadın	15	2

Tablo 3'ten görüldüğü üzere katılımcıların büyük bir çoğunluğu rekreatyona katılım sırasında suç korkusu yaşamaktadır. Erkek katılımcılara yöneltilen “cinsel saldırı korkusu” sorusuna

hayır diyen katılımcıların tamamı, yakın çevresi için korku duyduğunu belirtmiştir. Katılımcıların suç korkusuna ilişkin bazı ifadeler şöyledir:

Katılımcı E10: "...farklı bir ülkeden gelmiş insanların kendini kontrol edememesi bizi çok tedirgin ediyor"

Katılımcı E11: "Evet korkuyorum, gaspa veya hırsızlığa uğramamak için sıkı tedbirler alıyorum. Motosikletimi iş yerimde saklıyorum ve gece mahalleye çıkmıyorum."

Katılımcı K16: "Bahsi geçen ifadelerin hepsine katılıyorum. Çünkü hırsızlık, cinsel, fiziksel ve sözlü saldırı olayları çok fazla arttı. Ve bütün bunların bir gün benim de başıma gelebileceği ihtimali beni ürkütüyor..."

Katılımcı K4: "...dışarı çıkarken 2 kere düşünmek zorunda kalıyorum. Ne giysem derken 2 kere düşünmek zorunda kalıyorum. Kendi ülkemde rahat edemiyorum..."

Bu korkular, sadece bireysel güvenlik endişesiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda ailelerinin ve çocuklarının da güvenliği konusunda endişe duymalarına işaret etmektedir. Çocuklu bireyler, çocuklarının Suriyeli mültecilerden dolayı güvenlik riskleri altında olduğunu düşünmektedirler. Bu da çocuklarının rekreatyonel aktivitelerini kısıtlamalarına neden olmaktadır. Katılımcılar bu korkularını şu şekilde dile getirmektedirler:

Katılımcı E4: "...herkes kız çocuklarını dışarıya çıkartırken daha bir tedirgin çıkartıyor. Kız çocuklarını bırak, erkek çocuklarını bile. Az önce arkadaşım da söyledi. Bakkala göndermekten tedirginim dedi..."

Katılımcı E9: "...özellikle çocuklarımız için korkuyoruz, bazen geceleri eve geç geliyorlar bundan dolayı da tedirgin oluyorum. Özellikle gezdikleri noktalarda Suriyeli olduğundan dolayı herhangi bir zarar göreceklelerinden endişe duyuyorum."

Katılımcı K6: "...kapkaçtan ve tacizden çok korktuğumuz için ve çocuklarımıza bir şeyler yaparlar diye zaten akşam saatlerinde olabildiğince dışarı çıkmıyoruz artık..."

Katılımcı K14: "...ve artık çocuklarımızı rahat rahat sokağa salamıyoruz. Sürekli endişeli bir bekleyiş içindeyiz artık...3 tane kız evladım var, onun için korkuyorum. Çocuklarımı sokağa salamıyorum, bir yere gönderemiyorum."

Katılımcıların gece ve açık alanlardan kaçınma, güzergâh değiştirme gibi stratejileri, savunmasızlık yaklaşımının özellikle cinsiyet ve yaş temelli öngörülerıyla uyumludur. Ayrıca, belirli mahalle ve parkların "tehlikeli" olarak kodlanması, toplumsal düzensizlik kuramının vurguladığı fiziksel ve sosyal işaretlerin algısal ağırlığını göstermektedir. Bu bulgular, boş zaman kısıtları literatüründe içsel ve kişilerarası düzeylerin güvenlik algısıyla nasıl tetiklendiğini ortaya koymaktadır.

4.2. Tema 2: Yabancı düşmanlığı

Katılımcılar, Suriyeli mültecilerin suç oranlarını artırdığına dair bir algıya sahiptirler. İfadelerinde, yabancılara karşı önyargıların ve korkuların yaygın olduğu açıkça görülmektedir. Özellikle bazı katılımcılar Suriyelilerin varlığını güvenlik riski olarak algılamaktadır. Bu yüzden rekreatyon alanlarında tedirginlik yaşadıklarını ifade etmektedirler. Katılımcılar,

Suriyeli mültecilerin sosyal uyumsuzluk yarattığını, kültür farkları nedeniyle toplumda çatışmalara sebep olduklarını ve bu durumun sosyal kaygıları artırdığını belirtmektedirler. Katılımcılar, Suriyeli mültecilerin Türkiye'deki sosyal ve kültürel normlara uyum sağlamadıklarını düşünmekte ve bu durumun rekreasyon aktivitelerinde rahatsızlık yarattığını belirtmektedirler. Özellikle, Türk kültüründe yer alan sessizlik, saygı ve düzen gibi değerlerin Suriyeliler tarafından göz ardı edildiği belirtilmiştir. Özellikle kadın katılımcılar, bu sosyal uyumsuzluğun kendilerini güvende hissetmemelerine sebep olduğunu dile getirmişlerdir. Yabancı düşmanlığına yönelik söylemlerden bazıları şöyledir:

Katılımcı K9: “çocuklarımıza iyi bir örnek olduklarını düşünmüyorum gerek okulda gerek sosyal hayatlarında hiçbir şekilde güzel bir örnek teşkil etmiyorlar.”

Katılımcı K11: “...çevre kirliliğinden dolayı çok şikayet duyuyorum ve ben de gözlemliyorum, parklar, durdukları yerler çöp içinde.”

Katılımcı K15: “...göçmenlerin suç oranlarını olumsuz etkilediğine inanıyorum. Göçlerden önce de suç oranının düşük olduğu bir ülke değildik ama suç işlemeye meyilli, kayıtsız kişilerin topluma entegre olmak yerine suça entegre olacağını düşünüyorum...”

Katılımcı E3: “... iş yerinde ufak bir tartışma esnasında biz sürekli çoğalıyoruz siz yerinizde sayıyorsunuz, yarın bir gün biz sizin ülkeyi ele geçiririz dedi ve direkt patrona gittim...”

Katılımcı E12: “... tarih boyunca baktığımızda biz Türkler hep onlardan daha ileride olmuşuzdur ve hala da öyle o yüzden kültür ve aktivitelerimiz olumsuz yönde etkilenecektir.”

Katılımcılar, Suriyeli mültecilerin ucuz iş gücü olarak çalıştırılmasının Türk vatandaşlarının ekonomik durumunu olumsuz etkilediğini, iş kaybı, haksız rekabet ve yaşam maliyetlerinin artışı gibi ekonomik sorunlara ve kaygılara sebep olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcı E10: “...iş verenler şimdi bir tane Türk çalıştıracağıma üç tane Suriyeli çalıştırırım diyor. Bu da her türlü ekonomik ahlaksızlığı tetikledi.”

Katılımcı K1: “...şu an ucuz işçi olarak çalıştırıldıkları için Türk vatandaşları iş bulamıyor işsiz kalıyor...”

Katılımcı E2: “Ülkede güvensizliğe yol açtılar sokaklar daha güvensiz, kaçak iş yerleri, kaçak evler vs. bunlar var sonrasında kira ücretlerinin yükselmesine neden oldular...”

Katılımcıların Suriyelilere yönelik ekonomik rekabet ve kültürel uyumsuzluk söylemleri, zenofobinin hem bilişsel hem de normatif boyutlarını yansıtmaktadır. Bu tutumlar, suç korkusu duygulanımını besleyerek rekreasyon alanlarında kaçınmayı rasyonelleştirmektedir. Dolayısıyla, zenofobi ile suç korkusu birbirini besleyen, ancak analitik olarak ayrıştırılması gereken iki farklı olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.3. Tema 3: Rekreasyonel Aktivite Kısıtlaması

Geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin varlığı, bazı rekreasyonel aktivitelerin gerçekleştirilmesini zorlaştırmıştır. Bu temanın kapsamında aşağıda verilen katılımcıların açıklamalarından da anlaşılacağı üzere çeşitli rekreasyon faaliyetlerinin hangi nedenlerden

dolayı katılımın zorlaştığı anlaşılmaktadır. Katılımcılar, eskiden düzenli olarak yaptıkları bazı aktiviteleri artık daha az sıklıkla veya hiç yapamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum, yerel halkın bu alanlarda sosyalleşme ve fiziksel aktivite imkanlarını kısıtlamaktadır. Tablo 3’te de gösterildiği üzere katılımcılar, rekreatyon aktivitesi esnasında hırsızlık, cinsel saldırı, fiziksel saldırı ve sözlü taciz ile karşılaşmaktan korkmaktadırlar. Hem kadın hem de erkek katılımcılar, özellikle göçmenler tarafından bu tür saldırılara uğrama korkusunu sıkça dile getirmiştir. Bu korkular, katılımcıların günlük yaşamlarında ve rekreatyon aktivitelerine katılımlarında önemli bir kısıtlama yaratmıştır.

Kadın katılımcılar, yaşadıkları korku dolayısıyla sokakta rahat yürüyemediklerini ve özgür hissedemediklerini dile getirmişlerdir. Özellikle çocuklarıyla birlikte gittikleri parklarda veya sosyal etkinliklerde Suriyelilerin varlığı nedeniyle bu aktivitelerden vazgeçme eğilimindedir. Erkek katılımcılar ise, özellikle grup etkinliklerinde Suriyelilerin varlığı nedeniyle alan bulamadıklarından ve herhangi bir suça karışmaktan korktukları için aktiviteden kaçınma davranışı göstermektedir. Bu durum, rekreatyonel aktivitelerin sınırlandırılmasına yol açmakta ancak erkek katılımcılar bu durumu kadınlar kadar kısıtlayıcı bir faktör olarak görmemektedir. Katılımcılar, Suriyeli göçmenlerin rekreatyon aktiviteleri üzerindeki etkilerinden şöyle bahsetmektedir:

Katılımcı E8: “...aktivitelere daha az katılım sağlıyoruz sebabimiz de dediğim gibi kavga, dövüş, taciz, hırsızlık olaylarından çekindiğimizden dolayı...”

Katılımcı E6: “...orman gezileri, orman kampları, sahil kenarındaki kampları severek yapan bir insandım. Ama son zamanlarda Suriyeli olayları çoğaldığı için kısıtlamaya gittim ve yapmıyorum.”

Katılımcı K2: “...belediyelerin düzenlediği etkinlikler ücretsiz olduğunda Suriyeli şahıslar da katılıyor ve son zamanlardaki taciz ve tecavüz olaylarından dolayı insan bu tarz toplu etkinliklerde ister istemez tedirgin oluyor.”

Katılımcı K5: “...yolda yürürken gerçekten korkarak yürüyorum ve bu benim aktivitelerimi etkiliyor, saat sekizde bile dışarıda otursam, hava kararmış olsa eve nasıl gideceğim düşüncesiyle kalkıyorum, bu da beni gerçekten etkiliyor yani akşamları plan yapasım gelmiyor...”

Katılımcıların kapalı ve “denetimli” mekânlara yönelmesi, boş zaman kısıtları kuramında tanımlanan içsel ve kişilerarası engellerin güvenlik algısıyla birlikte nasıl şekillendiğini göstermektedir. Bu durum, rekreatyon alanlarının toplumsal uyum aracı olabileceği kadar, tersine toplumsal mesafeyi artıran mekânlara da dönüşebileceğini düşündürmektedir.

4.4. Tema 4: Rekreatyonel Alan Kısıtlaması

Katılımcılar, Suriyeli mültecilerin yoğun bulunduğu bölgelerde rekreatyonel alanlara erişimlerinde kısıtlamalar yaşandığını ifade etmektedir. Özellikle şehir parkları gibi açık

alanlarda, Suriyelilerin yoğun varlığı bu alanların katılımcılar tarafından eskisi kadar rahat ve sık kullanılmasını engellediği görülmektedir. Bu durum, yerel halkın sosyal ve fiziksel aktivitelerini sınırlamakta, toplumsal gerilimi artırmaktadır. Dolayısıyla yerel halk, Suriyeli göçmenlerin az olduğu, daha güvenli ve huzurlu bulunduğu özel alanlara, kapalı mekanlara, alışveriş merkezlerine, kafelere ve ev ortamlarına yönelmektedir. Katılımcılar tarafından belirtilen bu tercih değişikliği sosyal entegrasyonu zorlaştırmaktadır. Bu durum, ev sahibi vatandaşlar ile Suriyeliler arasındaki sosyal mesafenin açılmasına neden olmaktadır. Suriyeliler “grup-dışı” bir yere konumlanmaktadır.

Katılımcı E5: “...geceleri kesinlikle güvende hissetmiyorum. Her yerde sığınmacı ve mülteci olduğu ve sürekli problem çıktığı için kendimi kesinlikle güvende hissetmiyorum...”

Katılımcı E11: “ Gece saatlerinde sokaklar ve parklarda kendimizi güvende hissetmiyoruz mümkün olduğunca kafelerde oturmaya çalışıyoruz.”

Katılımcı K9: “...benim oğlum mesela çok sevdiği bir yürüyüş parkı var oraya ben tek başına gönderemiyorum çünkü Suriyeliler orayı ele geçirmiş durumda.”

Katılımcı K6: “...eskiden boş zamanımız oldu mu gençlik parkına çıkar giderdik artık gidemiyoruz çünkü çok fazla Suriyeli var orada...”

Katılımcı K16: “...açık alanı fazlasıyla seven bir insanım ve sürekli güvenli olsun diye kapalı alanlarda olma isteği beni huzursuz ediyor...”

Katılımcılara, rekreasyonun Suriyelilerle uyum içerisinde yaşam için bir araç olup olamayacağı sorulduğunda ise tamamına yakın bir kısmı olumsuz yanıt vermiştir. Katılımcılar, Suriyeli nüfusun bu yönde hiçbir çabası olmadığını sıkça dile getirmişlerdir. Katılımcıların, rekreasyonun Suriyelilerle uyum içerisinde yaşam için bir araç olamayacağına dair olumsuz yanıt vermesi ve göçmenlerin bu yönde çaba göstermediğini belirtmesi, toplumsal uyumun sağlanamamasına, ayrışmanın derinleşmesine ve potansiyel sosyal çatışmalara yol açabilir. Bu durum, yerel halk ile mülteciler arasında güven eksikliği ve önyargıların artmasına, sosyal entegrasyon süreçlerinin başarısız olmasına neden olabilir.

Katılımcıların mekân değiştirme ya da tamamen rekreasyondan uzaklaşma eğilimleri, suç korkusunun rekreasyon üzerinde yapısal düzeyde kısıtlayıcı bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. Bu bulgular, rekreasyonun entegrasyon kapasitesinin bağlama duyarlı olduğunu ve özellikle güvenlik risklerinin algısal olarak yoğunlaştığı durumlarda sınırlandığını ortaya koymaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Katılımcı anlatıları, suç korkusu ve zenofobinin yalnızca bireysel algılar düzeyinde değil, aynı zamanda toplumsal bağlam ve mekânsal örgütlenme içinde nasıl keşiştiğini göstermektedir. Özellikle kadın katılımcılarda gece ve açık alanlardan kaçınma davranışlarının, savunmasızlık

yaklaşımı ile uyumlu olduğu görülmektedir. Kadınlar, hem biyolojik hem de toplumsal olarak kendilerini savunma kapasitesi sınırlı bir grup olarak algıladıkları için, suç korkusunun duygulanımsal düzeyini daha yoğun hissetmektedir. Bu durum, suç korkusunun duygulanım (affective) bir süreç olduğunu; buna karşılık zenofobinin tutumsal (attitudinal) düzeyde işlediğini göstermektedir. Zenofobi, bilişsel düzeyde kurulan önyargı ve tehdit algılarıyla suç korkusunu beslemekte; böylece duygulanım ve tutum arasında bir geri besleme döngüsü oluşmaktadır.

Park ve mahallelerin “tehlikeli” olarak kodlanması, sosyal düzensizlik kuramının öngördüğü şekilde, fiziksel bozulma ve toplumsal kontrol eksikliğiyle ilişkilendirilmektedir. Katılımcılar, çevresel düzensizlik göstergelerini (kalabalık, yabancı yoğunluğu, kamusal alanlardaki kontrolsüzlük) güvenliksizlikle özdeşleştirmiştir. Bu algı, suç korkusunu yalnızca bireysel bir duygu olmaktan çıkararak, mekânsal ve sembolik düzeyde yeniden üretilen bir toplumsal inşa haline getirmektedir. Özellikle Altındağ’ın sosyo-ekonomik kırılma yapısı, bu algıların daha görünür hale gelmesine neden olmaktadır.

Elde edilen bulgular, boş zaman kısıtları literatürü ile de örtüşmektedir. Katılımcıların açık alanlardan kaçınarak kapalı ve “denetimli” mekânlara yönelmeleri, içsel ve kişilerarası düzeyde ortaya çıkan güvenlik algısının rekreatyon katılımını sınırlandırdığını göstermektedir. Bu durum, Crawford ve arkadaşlarının (1991, s. 313) tanımladığı yapısal–kişilerarası–içsel kısıtlayıcı çerçevenin güvenlik boyutuyla genişletilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Böylece, suç korkusu yalnızca fiziksel risk algısıyla değil, aynı zamanda toplumsal aidiyet ve öteki algısı üzerinden de boş zaman davranışlarını belirleyen bir faktör haline gelmiştir.

Literatürde rekreatyonun genellikle entegrasyonun ve toplumsal uyumun aracı olarak sunulduğu görülmektedir (Arai & Pedlar, 2003, s. 185; Stodolska, 2015 s. 89). Ancak bu çalışma, göçmen yoğunluğu ve güvenlik kaygısının baskın olduğu bağlamlarda rekreatyonun bu işlevi tersine çevirebileceğini göstermektedir. Bulgular, Altındağ gibi çok kültürlü fakat sosyo-ekonomik olarak kırılma mahallelerde, rekreatyonun entegrasyon aracından çok bir toplumsal ayrışma alanına dönüşebildiğini göstermektedir. Katılımcıların park, pazar ve açık alanlar yerine alışveriş merkezleri gibi kapalı alanlara yönelmesi, hem kamusal yaşamın daralmasına hem de grup-içi etkileşimin güçlenip grup-dışı temasın zayıflamasına yol açmaktadır. Bu durum, rekreatyonun toplumsal mesafeyi azaltmak yerine bazı durumlarda artırabileceğini düşündürmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma suç korkusu ve zenofobinin, Suriyeli mültecilerle yoğun temasın yaşandığı bir kentsel bağlamda rekreatyonel faaliyetleri kısıtladığını göstermektedir. Özellikle

kadın katılımcılarda gece ve açık alan etkinliklerinden kaçınma, güzergâh değiştirme ve kapalı/denetimli alanlara yönelme eğilimleri öne çıkmıştır. Bulgular, katılımcıların algı ve anlatılarına dayalıdır; nesnel suç istatistiklerine dayalı doğrulama iddiası taşımamaktadır.

Bu çalışmanın kuramsal katkısı, suç korkusu–zenofobi ilişkisinin rekreasyon bağlamında ele alınması ve bu iki olgunun toplumsal uyum literatüründeki entegratif söyleme eleştirel bir perspektif sunmasıdır. Bulgular, rekreasyonun toplumsal uyuma katkısının bağlamdan bağımsız bir gerçeklik olmadığını, güvenlik algısı ve zenofobik tutumların yoğunlaştığı durumlarda rekreasyonun entegrasyon yerine toplumsal mesafeyi artırabileceğini göstermektedir.

Gelecekteki araştırmaların, rekreasyonu yalnızca bireysel sağlık ve sosyalleşme boyutlarıyla değil; aynı zamanda güvenlik, öteki algısı ve mekânsal ayrışma bağlamında çok boyutlu olarak ele alması gerekmektedir. Ayrıca, yerel yönetimlerin park, pazar ve kamusal alanlarda güvenlik hissini güçlendiren düzenlemeler yapması, toplumsal etkileşimi kolaylaştırabilir. Medya söylemlerinde suç korkusunun abartılı biçimde temsil edilmemesi ve polis-halk etkileşiminin güçlendirilmesi de güven hissini yeniden inşasına katkı sağlayabilir.

Elde edilen sonuçlar ışığında önerilerimiz ise şöyledir:

- Yerel halkın ve göçmenlerin birlikte karar alabilecekleri platformlar oluşturularak, ortak sorunların çözümüne yönelik iş birliği teşvik edilmelidir. Bu, toplumlar arasında karşılıklı güvenin inşasına katkıda bulunabilir.
- Medyada suç olaylarının korkuları tetikleyecek bir şekilde sunulması, toplumda suç korkusunu artırabilir. Medya organları, toplumu paniğe sevk etmeyecek şekilde bir yayın politikası izlemelidir.
- Polis-halk ilişkilerinin geliştirilmesi güvenlik hissini artırabilir. Polislerin daha görünür olması ve halkla etkileşimde bulunması sağlanmalıdır.
- Park, sokak gibi ortak alanlarda iyi aydınlatma ve çevre düzenlemesi yapılmalıdır. Düzenli denetimler ile birlikte güvenlik kameraları takılmalıdır. Aydınlatma, denetim ve güvenlik kameraları hem suçluları caydırıcı olabilir hem de toplumun güvenlik algısını güçlendirebilir.
- Bireyler boş zamanlarını olumlu değerlendirmemeleri sonucu birçok atipik boş zaman davranışına yönelebilir. Suriyeli vatandaşların boş zamanlarını nasıl değerlendirildiği

incelenerek planlamalar ve eğitim programları ile istenmeyen davranışlar üzerinde çalışmalar yapılabilir.

- Suriyeli vatandaşlar, Türk toplumuna uyum sağlaması konusunda teşvik edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akyürek, S. & Köroğlu, A. (2017). Yerli turistlerin rekreatyon alan ve faaliyetleri hakkındaki görüşleri üzerine bir araştırma: Bodrum ziyaretçileri örneği. *Journal Of International Social Research*, 10(54), 1065-1074.
- Aliağaoğlu, A., & Uğur, A. (2021). Kentlerde suç ve suça iten sebepler, suçla ilgili teorik çalışmalar. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 26(45), 37-54.
- Arai, S. M., & Pedlar, A. (2003). *Moving beyond individualism in leisure theory: A critical analysis of concepts of community and social engagement*. *Leisure Studies*, 22(3), 185–202. <https://doi.org/10.1080/026143603200075489>
- Ardahan, F. & Lapa, T. Y. (2011). Açık alan rekreatyonu: Bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1327-1341.
- Ardahan, F., Turgut, T. & Kaplan Kalkan, A. (2016). *Her yönüyle rekreatyon*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ay, E. & Güzel, M. O. (2021). rekreatyonel bir faaliyet olarak bisiklet turizmi: Hatay bisiklet yolu ve çevresi üzerine bir değerlendirme. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(10), 972-988.
- Berasategi Sancho, N., Roman Etxebarrieta, G., Alonso Saez, I., & Idoiaga Mondragon, N. (2023). Leisure as a Space for Inclusion and the Improvement of Life Satisfaction of Immigrants. *Journal of International Migration and Integration*, 24(1), 425-439.
- Box, S. Hale, C. & Andrews, G. (1988). Explaining fear of crime, *British Journal of Criminology*, 28(3), 340-356.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Braun, V., & Clarke, V. (2021). One size fits all? What counts as quality practice in (reflexive) thematic analysis?. *Qualitative Research in Psychology*, 18(3), 328-352.
- Bulgu, N. (2017). Rekreatyon, gündelik yaşam kalitesinde bir marka; “Bana iyi geldi”. *Journal of Awareness (JoA)*, 2(Special), 259-266.

- Calogiuri, G., Petersen, E., Rossi, A., & Terragni, L. (2023). The significance of green exercise for the health and wellbeing of Italian immigrants in Norway: A mixed-methods study. *BMC Public Health*, 23(1), 1514- 1528.
- Charles-Rodriguez, U., & Larouche, R. (2024). Being “outdoors” in a new country: associations between immigrant characteristics, outdoor recreation activities, and settlement satisfaction in Canada. *Leisure Studies*, 397-411.
- Crank, J. P., Giacomazzi, A., & Heck, C. (2003). Fear of crime in a nonurban setting. *Journal of Criminal Justice*, 31(3), 249-263.
- Crawford, D. W., Jackson, E. L. ve Godbey, G. (1991). A hierarchical model of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 13, 309-320.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). SAGE Publications.
- Çetiner, H. (2019). Sağlık rekreasyonu kapsamında terapatik rekreasyon uygulamaları. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 6(4), 405-411.
- Çetinkaya, G., Yıldız, M., & Özçelik, M. A. (2016). Açık hava rekreasyon kapsamında milli park kullanım engelleri. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 6(1), 99-144.
- Demirbaş, M. (2023). *Türkiye’de suç korkusunun analizi: Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşları ve Suriyeliler arasında suç korkusu*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Demirbaş, M., Çelik, A. & Akıncıoğlu, N. U. (2023). A theoretical approach to fear of crime. *Küllüye*, 4(2), 224-241.
- Ellis, D. A., & Renouf, K. J. (2018). Predicting fear of crime: Personality outperforms prior victimisation. *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 29(3), 403-418.
- Erdoğan, N. (2023). *Suç korkusu yaşayan bireylerin intikam ve yaşantısal kaçınma tutumlarının incelenmesi: Konya ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Suç Araştırmaları Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Erkan, N. Ç., & Sevin, B. (2018). Suç korkusu konusunda bir inceleme: Kadıköy örneği. *Planlama Dergisi*, 28(3), 315-327.
- Farrall, S. D., Jackson, J., & Gray, E. (2009). *Social order and the fear of crime in contemporary times*. Oxford University Press.

- Ferraro, K. F., & LaGrange, R. (2017). The measurement of fear of crime. In *The fear of crime* (pp. 277-308). Routledge.
- Foster, S., Giles-Corti, B., & Knuiman, M. (2014). Does fear of crime discourage walkers? A social-ecological exploration of fear as a deterrent to walking. *Environment and Behavior*, 46(6), 698-717.
- Francis Cain, T., & Trussell, D. E. (2019). Methodological challenges in sport and leisure research with youth from refugee backgrounds. *World Leisure Journal*, 61 (4), 303–312.
- Garofalo, J. (1981). The fear of crime: Causes and consequences, *Journal of Criminal Law and Criminology*, 72(2), 839-857.
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2024). Geçici Koruma. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> sayfasından erişilmiştir. (Erişim Tarihi: 08.11.2024)
- Grinshteyn, E. (2013), *Causes and consequences of fear of crime: the impact of fear of crime on behavioral health outcomes and behavioral health treatment*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Los Angeles: University of California.
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability. *Field Methods*, 18(1), 59-82.
- Gürbüz, H., & Yılmaz, V. (2017). Eskişehir rekreasyon alanlarından Kentpark'ın kullanım tercihini etkileyen faktörlerin araştırılması. *Researcher*, 5(2), 187-200.
- Hennen, R. J. & Knudten, D. R. (2001), A lifestyle analysis of the elderly: Perceptions of risk, fear, and vulnerability, *Illness, Crisis & Loss*, 9(2), 190-208.
- Hiçdurmaz, Z. (2023). Göçmenlerin ötekileştirilmesinde kolektif bir duygu olarak zenofobi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (75), 373-384.
- Hurly, J. (2018). 'I feel something is still missing: Leisure meanings of African refugee women in Canada. *Leisure Studies*, 38(1), 1–14.
- Jing, F., Liu, L., Zhou, S., & Song, G. (2020). Examining the relationship between hukou status, perceived neighborhood conditions, and fear of crime in Guangzhou, China. *Sustainability*, 12(22), 9614.
- Kaldık, B. (2021). Uluslararası göç bağlamında sığınmacılara yönelik yabancı düşmanlığının incelenmesi: Türkiye’de zenofobi üzerine bir uygulama. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari*

Bilimler Fakültesi Dergisi, 5 (Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Kongresi: Krizler, Belirsizlikler ve Arayışlar Özel Sayısı), 69-96.

Karaküçük, S., & Başaran, Z. (1996). Stresle başa çıkmada rekreasyon faktörü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(4), 55-64.

Karasu, M. A. (2018). Suç korkusu, göç ve Suriyeli sığınmacılar: Şanlıurfa örneği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(3), 332-347.

Kaşlı, E. (2021). *Türkiye'deki Suriyelilere yönelik suç haberlerinin suç korkusu ve yabancı suçluluğu açısından analizi*. Doktora Tezi. Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Güvenlik Stratejileri Ve Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara.

Killias, M. (1990), Vulnerability: Towards a better understanding of a key variable in the genesis of fear of crime. *Violence and Victims*, 5(2), 97-108.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *InterViews: Learning the craft of qualitative research interviewing* (3rd ed.). SAGE Publications.

Lane, J., & Meeker, J. W. (2000). Subcultural diversity and the fear of crime and gangs. *Crime & Delinquency*, 46(4), 497-521.

Litwiller, F., White, C., Gallant, K. A., Gilbert, R., Hutchinson, S., Hamilton-Hinch, B., & Lauckner, H. (2017). The benefits of recreation for the recovery and social inclusion of individuals with mental illness: An Integrative Review. *Leisure Sciences*, 39(1), 1-19.

Lorentzen, C. A. N., & Viken, B. (2022). Influences on outdoor recreation behavior among immigrant women in Norway. *Nordic Journal of Migration Research*, 12(1), 38-53.

Luo, F., Ren, L., & Zhao, J. S. (2016). Location-based fear of crime: A case study in Houston, Texas. *Criminal justice review*, 41(1), 75-97.

Macassa G., Winersjö R., Wijk K., McGrath C., Ahmadi N & Soares J, (2017), Fear of crime and its relationship to self-reported health and stress among men. *Public Health Res*, 6(3), 169-174.

Maruthaveeran, S., & Van den Bosh, C. K. (2015). Fear of crime in urban parks—What the residents of Kuala Lumpur have to say?. *Urban Forestry & Urban Greening*, 14(3), 702-713.

Naeem, M., Ozuem, W., Howell, K., & Ranfagni, S. (2023). A step-by-step process of thematic analysis to develop a conceptual model in qualitative research. *International Journal of Qualitative Methods*, 22, 16094069231205789.

Ono, A. J., Boyd, D. R., & Chan, K. M. (2023). Acculturation as an ecosystem service? Urban natural space supports evolving relational values and identity in new female migrants. *People and Nature*, 5(2), 313-325.

Ömeroğlu, Ö. (2012). Suç korkusu, cezanın caydırıcılığı ve küçük suçlar. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(4), 329-370.

Ömerov, C. (2024). *Bireysel silahlanma çerçevesinde suç korkusu: Azerbaycan örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Suç Araştırmaları Ana Bilim Dalı, Ankara.

Öztoprak, Y., Lux, K. M., Gürsesli, S., İpek, Z., Sezgin, B.G., Göloğlu, C. & Bağ, B. (2012), Çocukların sokakta oyun oynamalarına izin verilmemesi-ebeveynin suç korkusu ilişkisi, E-Araştırma, <https://tip.baskent.edu.tr/kw/upload/464/dosyalar/cg/sempozyum/ogrsmpzsnm13/13.S20.pdf> (Erişim tarihi: 06.08.2024).

Pain, R. (2000), Place, social relations and the fear of crime: A review, *Progress in Human Geography*, 24(3), 365-387.

Rader, N. E. (2004). The threat of victimization: A theoretical reconceptualization of fear of crime. *Sociological Spectrum*, 24(6), 689-704.

Rader, N. (2017, March 29). Fear of Crime. *Oxford Research Encyclopedia of Criminology*. <https://oxfordre.com/criminology/view/10.1093/acrefore/9780190264079.001.0001/acrefore-9780190264079-e-10>. (Erişim Tarihi: 08.11.2024)

Rai, S., Kangas, K., Turtiainen, K., Stamm, I., & Tolvanen, A. (2023). Nature-based integration of migrants: A cross-national systematic literature review. *Urban Forestry & Urban Greening*, 128089.

Roman, C. G., Chen, R., Natarajan, L., Conway, T. L., Patch, C., Taylor, R. B., Francis Cain K. L., Roesch, S., Adams, M. A., Saelens, B. E., King, A. C., Frank, L. D., Glanz, K. & Sallis, J. F. (2024). Crime-related perceptions and walking for recreation inside and outside one's home neighborhood. *Health & Place*, 89, 103316.

Roman, C. G., Stodolska, M., Yahner, J., & Shinew, K. (2013). Pathways to outdoor recreation, physical activity, and delinquency among urban Latino adolescents. *Annals of Behavioral Medicine*, 45(suppl 1), 151-S161.

Rountree, P. W. & Land, C. K. (1996), Perceived risk versus fear of crime: Empirical evidence of conceptually distinct reactions in survey data, *Social Forces*, 74(4), 1353-1376.

Sakip, S. R. M., Bahaluddin, A., & Hassan, K. (2016). The effect of mural on personal crime and fear of crime. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 234, 407-415.

Sakip, S. R. M., Johari, N., & Salleh, M. N. M. (2012). The relationship between crime prevention through environmental design and fear of crime. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 68, 628-636.

Savran, S., & Sat, N. A. (2019). Ankara’da Suriyeli göçmenlerin yer seçimi tercihlerinin incelenmesi ve bir etnik kentsel adacık örneği olarak Önder, Ulubey, Alemdağ Mahalleleri. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 283-302.

Shinew, K. J., Stodolska, M., Roman, C. G., & Yahner, J. (2013). Crime, physical activity and outdoor recreation among Latino adolescents in Chicago. *Preventive Medicine*, 57(5), 541-544.

Skogan, G. W. & Maxfield, G. M. (1981), *Coping With Crime Individual and Neighborhood Reactions*, Londra: SAGE Publications.

Slater, H. (2022). Exploring minority ethnic communities’ access to rural green spaces: The role of agency, identity, and community-based initiatives. *Journal of Rural Studies*, 92, 56-67.

Sokullu-Akıncı, F. (2011). Özgürlük ve güvenlik. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 69(1-2), 105-110.

Stafford, M., Chandola, T., & Marmot, M. (2007). Association between fear of crime and mental health and physical functioning. *American Journal of Public Health*, 97(11), 2076-2081.

Stanko, A. E. (1995), Women, crime, and fear, *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 539, 46-58.

Stodolska, M. (2015). Recreation for all: Providing leisure and recreation services in multi-ethnic communities. *World Leisure Journal*, 57(2), 89-103. <https://doi.org/10.1080/16078055.2015.1040621>

Szabo, A., & Ábrahám, J. (2013). The psychological benefits of recreational running: A field study. *Psychology, Health & Medicine*, 18(3), 251-261.

Şenol, D., & Gülver, Ö. (2020). Suçun sosyal psikolojik maliyeti: Suç korkusu ve suç korkusuna neden olan faktörler. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (5), 25-41.

Tandoğan, O. (2018). Kent merkezindeki konut alanlarında ebeveynlerin suç korkusu: Küçük Ayasofya örneği. *Humanitas-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 91-113.

The UN Refugee Agency, (2015), *Protection From Xenophobia*, Witwatersrand: University of Witwatersrand.

Valera, S., & Guàrdia, J. (2014). Perceived insecurity and fear of crime in a city with low-crime rates. *Journal of Environmental Psychology*, 38, 195-205.

Warr, M. & Ellison, C, G. (2000), Rethinking socail reactions to crime: Personal and altruistic fear in family households, *AJS*, 106(3), 571-578.

Wheaton, B., & Liu, L. (2024). Chinese migrant communities' relationships to coastal spaces in the 'City of Sails', Aotearoa New Zealand. *Annals of Leisure Research*, 1-27.

Yavuz, Y. (2019). Suç mağduru olma korkusuna sosyolojik bir bakış. *Journal of Social and Cultural Studies*. (4), 28-52.